

Pradžia > ... > Pinigai Ir Piniginiai Reikalavimai > Turto Apsaugos Priemonės Teikiant Reikalavimus ES
Šalyse Bulgaria

Turto apsaugos priemonės teikiant reikalavimus ES šalyse

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Bulgarija

1 Kokių rūšių priemonių esama?

Bylos nagrinėjimas paprastai apibūdinamas kaip ilgesnį ar trumpesnį laiko tarpą trunkantis procesas. Dėl šio laiko tarpo, kurį lemia bylos nagrinėjimas skirtingais etapais ir skirtingomis instancijomis, kartais siekiama teisinė apsauga gali tapti neveiksminga, nes teismo sprendimas priimamas arba įsigalioja pavėluotai. Į tai atsižvelgdamas, teisės aktų leidėjas numatė tam tikras priemones, kuriomis siekiama užtikrinti siekiamos teisminės apsaugos veiksmingumą apribojant atsakovo galimybes naudotis tam tikromis turtinėmis teisėmis.

Su ieškinio apsauga susiję klausimai reglamentuojami Civilinio proceso kodekso (CPK) 389–404 straipsnių nuostatomis.

Pagal CPK 391 straipsnį ieškinį užtikrinti leidžiama tais atvejais, kai be tokių laikinųjų apsaugos priemonių ieškovui būtų neįmanoma arba pakankamai sudėtinga įgyvendinti iš teismo sprendimo kylančias teises ir kai: a) ieškiny yra pagrįstas patikimais dokumentiniais įrodymais arba b) turi būti sumokama teismo nustatyta garantija, kaip nurodyta Prievolių ir sutarčių įstatymo (OCA) 180 ir 181 straipsniuose. Teismo nuožiūra garantijos galima reikalauti net ir tais atvejais, kai yra patikimų dokumentinių įrodymų.

Todėl pagrindinė ir privaloma laikinųjų apsaugos priemonių skyrimo sąlyga yra rizika, kad ieškovas nesugebės įgyvendinti iš teismo sprendimo kylančių teisių, kurios tikriausiai bus patvirtintos atsižvelgiant į potencialiai pagrįstą ieškinį.

Tam, kad ieškiny būtų užtikrinamas, teisėjas turėtų įvertinti, ar galioja toliau nurodytos būtinos sąlygos: poreikis užtikrinti ieškinį, tikėtinas ieškinio pagrindimas ir laikinoji apsaugos priemonė, kurią nurodė ieškovas ir kuri yra tinkama ir pakankama, atsižvelgiant į konkrečios bylos poreikius ir teisinę apsaugą, kurios aiškiai siekiama.

Pagal CPK 397 straipsnio 1 dalį įstatyme nustatytos šios laikinosios apsaugos priemonės:

1. nekilnojamojo turto areštas,
2. kilnojamojo turto ir gautinų sumų, įskaitant įmonės akcijas, areštas,
3. kitos teismo nustatytos tinkamos priemonės, įskaitant motorinės transporto priemonės konfiskavimą ir vykdymo sustabdymą.

Teismas taip pat gali skirti keletą apsaugos priemonių sumai, neviršijančiai ieškinio sumos, apsaugoti (šią sumą viršijančios sumos apsaugoti nebūtina).

2 Kokiomis sąlygomis tokios priemonės gali būti skiriamos?

2.1 Procedūra

Pagal CPK 34 skyriaus nuostatas ieškinio užtikrinimas leidžiamas:

1. pagal CPK 389 straipsnį – visų rūšių ieškiniams – bet kuriame bylos nagrinėjimo etape iki teismo tyrimo užbaigimo apeliaciniame procese;
2. pagal CPK 390 straipsnį visi ieškiniai gali būti užtikrinami iki bylos iškelimo (būsimo ieškinio užtikrinimas).

Prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių, susijusių su nagrinėjama byla.

Šį prašymą ieškovas pateikia teismui, kuris turi jurisdikciją nagrinėti teisinį ginčą. Siekiant, kad ieškinio užtikrinimo priemonės būtų skirtos, turi būti įvykdytos CPK 391 straipsnyje nustatytos būtinos sąlygos: tikėtinas ieškinio pagrindimas, poreikio užtikrinti ieškinį buvimas, t. y. rizika, kad teismo sprendimo, kuriuo ieškinys būtų patenkintas, nebus galima įvykdyti, nes atsakovas bus perleidęs savo areštuotiną turtą, taip pat nurodytos priemonės pakankamumas. Pagal CPK 391 straipsnio 2 ir 3 dalis tais atvejais, kai nėra pakankamai tikėtinų ieškinio pagrindimo įrodymų, teismas savo nuožiūra taip pat gali prašyti sumokėti jo nustatytą piniginę garantiją.

Ieškinį užtikrinti leidžiama net ir tuo laikotarpiu, kai byla yra sustabdyta.

Prašymas užtikrinti būsimą ieškinį.

Prašymas pateikiamas pagal ieškovo nuolatinę gyvenamąją vietą arba turto, kurį naudojant bus užtikrinamas ieškinys, buvimo vietą. Tais atvejais, kai pateikiamas prašymas leisti taikyti „vykdymo sustabdymo“ priemonę, prašymas turi būti pateiktas kompetentingam teismui, kuris turi jurisdikciją pagal vykdymo vietą.

Kai laikinosios apsaugos priemonės skiriamos dėl būsimo ieškinio, teismas nustato terminą ieškiniui pareikšti, šis terminas negali būti ilgesnis nei vienas mėnuo. Skiriant tokias laikinasias apsaugos priemones laikomasi tokių pat esminių sąlygų, kurios galioja bylos nagrinėjimo metu taikomoms laikinosioms apsaugos priemonėms.

Prašyme reikėtų nurodyti prašomą laikinąją apsaugos priemonę ir ieškinio sumą. Jis turi būti pateikiamas atitinkamam apylinkės arba apygardos teismui, priklausomai nuo CPK 104 straipsnyje nustatytos teismo jurisdikcijos ir kompetencijos.

Prašymą gali pateikti suinteresuotas asmuo arba jo procesinis atstovas (advokatas). Jo kopijos nereikalaujama: tokia kopija priešingai šaliai neįteikiama, nes procesas dėl laikinųjų apsaugos priemonių yra *ex parte* procesas: jis vykdomas nedalyvaujant kitai šaliai (į kurios turtą bus nukreipta skirta priemonė).

Teismo patvirtintas laikinasias apsaugos priemones nustato:

- areštuojant nekilnojamąjį turtą – registrų biuras;
- areštuojant skolininko kilnojamąjį turtą ir gautinas sumas – valstybės arba privatus antstolis, įskaitant jo pareigą informuoti trečiąsias šalis, pvz., bankus ir kitas kredito įstaigas;
- automobiliams taikomas laikinasias apsaugos priemones – atitinkamos kelių eismo policijos tarnybos;
- laikinąją vykdymo sustabdymo priemonę – teismo nutarties dėl leidimo taikyti priemones kopija turėtų būti įteikiama atitinkamam antstoliui, kuris pradėjo vykdymo bylą;
- kitas įstatyme numatytas priemones – asmens pasirinktas atitinkamas valstybės arba privatus antstolis.

Vis dėlto Bankų nemokumo įstatyme (bulg. *Zakon za bankovata nesastoyatelnost*, ZBN) – specialiajame įstatyme – tiesiogiai numatyta užtikrinti ieškinius banko, kaip nemokaus asmens, turtui papildyti. Pagal ZBN 53 straipsnio 2 dalį prašymas užtikrinti ieškinį patenkinamas, kai prie jo pridedama pakankamai įrodymų, kad būtų galima daryti prielaidą, jog ieškinys yra pagrįstas. Jeigu ieškinys veikiausiai yra nepagrįstas, pagal bendrąsias teisės normas laikinasias apsaugos priemones leidžiama skirti, kai pateikiama garantija, o specialiosiomis teisės normomis tikėtinas pagrindimas laikomas *sine qua non* sąlyga, kad prašymas užtikrinti ieškinį būtų patenkintas. Taigi, prašymas užtikrinti ieškinį patenkinamas, kai pagal argumentus ir pateiktus įrodymus galima daryti išvadą, kad ieškinys tikriausiai nėra nepagrįstas. Tai suprantama, nes pagal CPK 403 straipsnį ieškinį užtikrinanti šalis privalo atlyginti žalą, kuri apsaugos priemonėmis buvo padaryta priešingai šaliai. Teisės aktų leidėjas pripažįsta, kad prievolės atlyginti tokią žalą neturėtų kilti nemokaus banko turtui (nes taip būtų sumažintas nemokaus banko turtas ir būtų padaryta žala kreditoriams), todėl nustato reikalavimą, kad pateikto ieškinio užtikrinimo priemonės turėtų būti skiriamos tik tuo atveju, jeigu pateikiama pakankamai įrodymų tikėtinam ieškinio pagrindimui įrodyti.

Pagal Komercinės veiklos įstatymo (bulg. *Targovski zakon*, TZ) 629a straipsnio 1 dalies 2 punktą TZ 630 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytos priemonės nemokumo byloje gali būti skiriamos kaip *ex ante* apsaugos priemonės, jeigu to reikia skolininko turtui išsaugoti. Šios priemonės – tai, be kita ko, turto areštas, laikinojo

administratoriaus skyrimas, nurodymas sustabdyti nebaigtą vykdymo procesą, patalpų, įrangos plombavimas ir kt. Atitinkamoje teisės normoje daroma prielaida, kad prašymas pagal TZ 625 straipsnį turėtų būti leistinas, jis turėtų būti pagrįstas rašytiniais įrodymais, kuriais nustatomas tikėtinas faktų, kuriais grindžiamas ieškinys, buvimas, o jeigu prašymas nėra pagrįstas tokiais įrodymais, pareiškėjas turėtų pateikti teismo nustatyto dydžio užstatą, kad skolininkui būtų atlyginta žala, kuri padaroma tuo atveju, jeigu nenustatoma, kad skolininkas yra nemokus arba, atitinkamai, pernelyg įsiskolinęs (TZ 629a straipsnio 2 dalis) ir kad turėtų būti interesas užtikrinti ieškinį (kai skolininkas iššvaisto, sunaikina ir (arba) nuslepia savo turtą ir taip padaro žalą kreditorių interesams ir jeigu neskyrus prašomų priemonių kreditoriai gali patirti žalą, nes jiems būtų neįmanoma patenkinti savo reikalavimų, kai skolininko turtas bus realizuotas). Teisės nuostatomis taip pat reikalaujama, kad prašoma apsaugos priemonė turėtų būti tinkama ir susijusi su poreikiu užtikrinti ieškinį.

Iš TZ 629a straipsnio 1 dalies teisės normos darytina išvada, kad prašymas *ex ante* užtikrinti ieškinį procese dėl nemokumo bylos iškėlimo patenkinamas tik tuo atveju, jeigu kyla tikra rizika, kad skolininkas perleis savo turtą, siekdamas padaryti žalą kreditoriams. Tik tuo atveju, jeigu yra įvykdyta ši būtina sąlyga, teismas privalo apsvastyti, ar taip pat yra kitų TZ 629a straipsnio 2 dalyje numatytų būtinų sąlygų.

2.2 Pagrindinės sąlygos

Esminės būtinos sąlygos, kurios turi būti įvykdytos norint taikyti laikinąsias apsaugos priemones (kaip aprašyta pirmiau), nustatytos CPK 391 straipsnyje.

Ieškinį dėl išlaikymo užtikrinti leidžiama net ir nesilaikant CPK 391 straipsnio reikalavimų; tokiu atveju teismas laikinąsias apsaugos priemones gali taikyti *ex officio*.

Ieškinių užtikrinimas iš dalies taip pat gali būti leidžiamas, tačiau tik dėl tų dalių, kurios yra pagrįstos pakankamais įrodymais.

3 Tokių priemonių dalykas ir pobūdis

3.1 Kokių rūšių turtui šios priemonės gali būti taikomos?

Iš esmės laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos bet kokiam skolininko turtui. Piniginio reikalavimo užtikrinimas areštuojant gautinas sumas, kurioms negali būti taikomas vykdymas, neleidžiamas.

Pagal CPK 393 straipsnio 1 dalį piniginio reikalavimo užtikrinimas valstybės, valstybės institucijų ir sveikatos priežiūros įstaigų atžvilgiu pagal Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 5 straipsnio 1 dalį nėra leidžiamas.

Laikinosios apsaugos priemonės gali būti taikomos toliau nurodytų rūšių turtui:

- atsakovo gautinoms sumoms iš kredito įstaigų, esančioms jose atidarytose banko sąskaitose;
- kilnojamajam turtui;
- nekilnojamajam turtui;
- automobiliams, jei jie yra konfiskuojami;
- vykdymo veiklai;
- ieškinyje nurodyto skolininko konkrečiam turtui, kaip nurodyta kitais teisės nuostatose konkrečiai nustatytais atvejais.

3.2 Koks yra tokių priemonių poveikis?

Bet kokie skolininko atlikti disponavimo apsaugos priemonės objektu veiksmai negalioja asmens, kurio prašymu buvo skirtos apsaugos priemonės, atžvilgiu. Kalbant apie nekilnojamąjį turtą, pažymėtina, kad sandoriai negalioja tik dėl tų veiksmų, kurie buvo atlikti į registrą įtraukus įrašą apie teisių apribojimą, kaip nustatyta CPK 452 straipsnyje. Be šio santykinio negaliojimo (negalėjimo remtis), atlikti veiksmai visapusiškai galioja ir turi teisinį poveikį.

CPK 453 straipsnyje reglamentuojamos hipotetinės situacijos, kai išieškojimas kreditoriaus ir susijusių kreditorių naudai į registrą įtraukus įrašą apie teisių apribojimą, negalimas ir kai buvo gautas pranešimas apie areštą.

Pagal CPK 401 straipsnį kreditorius, kurio reikalavimas užtikrintas, gali pareikšti ieškinį trečiajai atsakingai šaliai

dėl sumų ar turto, kurį pastarasis atsisako perduoti savanoriškai.

Su ieškiniu užtikrinimo byla susijusias išlaidas sumoka asmuo, kurio prašymu buvo taikytos laikinosios apsaugos priemonės, kaip nustatyta CPK 514 straipsnyje ir atsižvelgiant į CPK 401 straipsnį, kuriuo reglamentuojamos laikinosios apsaugos priemonės.

3.3 Kiek laiko tokios priemonės galioja?

Leidimas užtikrinti ieškinį suteikiamas remiantis principu, kad nagrinėjamoje byloje atitinkama laikinoji apsaugos priemonė nustatoma prieš baigiant nagrinėti bylą – prieš priimant atitinkamą galiojantį teismo sprendimą.

Kai laikinosios apsaugos priemonės skiriamos dėl būsimo ieškiniu, teismas nustato terminą ieškiniai pareikšti, šis terminas negali būti ilgesnis nei vienas mėnuo. Jei per nustatytą terminą nepateikiama jokių įrodymų apie ieškiniu pareiškimą, teismas *ex officio* panaikina laikinąją apsaugos priemonę, kaip nustatyta CPK 390 straipsnio 3 dalyje.

Jeigu pateikiamas ieškinys, dėl kurio buvo leista taikyti laikinąsias apsaugos priemones (o paprastai taip ir būna), laikinosios priemonės galioja toliau ir yra taikomos iki bylos nagrinėjimo pabaigos.

CPK 402 straipsnio nuostatomis reglamentuojama skirtų laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo procedūra. Jame nustatyta, kad suinteresuotoji šalis gali pateikti prašymą, kurio kopija turi būti įteikta laikinąsias priemones prašiusiam taikyti asmeniui. Pastarasis per tris dienas gali pareikšti prieštaravimą. Teismas uždaramame teismo posėdyje panaikina laikinąsias apsaugos priemones tais atvejais, kai yra visiškai įsitikinęs, kad nebeliko priežasties, kuria remiantis jos buvo nustatytos, arba kad atsakovas per nustatytą terminą pateikė garantiją, sumokėdamas visą ieškovo reikalaujamą sumą (CPK 398 straipsnio 2 dalis). Teismo nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo galima apskųsti per vieną savaitę paduodant privatą skundą.

Pagal CPK 398 straipsnį nustatytos laikinosios apsaugos priemonės gali būti pakeičiamos toliau nurodytais dviem atvejais:

- pagal 1 dalį – teismas, veikdamas vienos iš šalių prašymu ir informavęs kitą šalį bei atsižvelgdamas į jos prieštaravimus, pateiktus per tris dienas nuo informavimo, gali leisti vienos rūšies laikinąsias apsaugos priemones pakeisti kitomis laikinosiomis apsaugos priemonėmis,
- pagal 2 dalį – jeigu užtikrinamas pinigine verte išreikštas reikalavimas, atsakovas bet kuriuo metu gali pakeisti leidžiamą užstatą be kitos šalies sutikimo, įkeisdamas pinigus arba kitus vertybinius popierius, kaip nustatyta OCA 180 ir 181 straipsniuose.

CPK 398 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais areštas arba konfiskavimas panaikinamas.

Įstatymu neatmetama galimybė atsakovui pareikšti ieškovui priešieškinį dėl nuostolių, kuriuos skolininkui sukėlė laikinosios apsaugos priemonės, atlyginimo, jeigu ieškinys, dėl kurio skirtos laikinosios apsaugos priemonės, atsiimamas arba nepateikiamas per nustatytą terminą, taip pat jeigu byla nutraukiama (CPK 403 straipsnis).

4 Ar yra galimybė priemonę apskųsti?

Pagal CPK 396 straipsnį teismo nutartis dėl ieškiniu užtikrinimo gali būti skundžiama per vieną savaitę pateikiant privatą skundą. Ieškovo atžvilgiu šis vienos savaitės terminas pradedamas skaičiuoti, kai jam įteikiama nutartis, o atsakovo (asmens, kuriam taikomos laikinosios apsaugos priemonės) atžvilgiu terminas pradedamas skaičiuoti nuo dienos, kurią antstolis, registru biuras arba teismas jam įteikia pranešimą apie nustatytas laikinąsias apsaugos priemones. Priešingai šaliai turi būti įteikta privataus skundo kopija, į kurią atsakymą galima pateikti per vieną savaitę.

Pripažinta, kad tretieji asmenys taip pat turi teisėtą interesą pateikti skundą, jeigu apsaugos priemonė turi poveikį jų turtui. Kai vykdomas *ex parte* procesas dėl laikinųjų apsaugos priemonių, teismas nenagrinėja, ar atsakovui priklauso teisės, kurių atžvilgiu prašoma apriboti galimybę atlikti disponavimo veiksmus. Dėl šios priežasties galima skirti skolininkui nuosavybės teise nepriklausančio nekilnojamojo turto areštą. Tikrasis savininkas šiuo atveju turėtų teisę apskųsti nutartį dėl arešto skyrimo, nors tas savininkas procese yra trečiasis asmuo.

Kai nutartis, kuria atsisakoma užtikrinti ieškinį, apskundžiama, prašymą pateikusios šalies skundo kopija atsakovui neįteikiama, nes šiuo etapu procesas ir toliau vykdomas *ex parte*.

Jeigu apeliacinis teismas patvirtina nutartį, kuria skiriamos laikinosios apsaugos priemonės arba atsisakoma jas skirti, šios nutarties negalima skųsti kasacine tvarka. Jeigu apeliacinis teismas nustatė laikinąsias apsaugos priemones, kurias pirmosios instancijos teismas atsisakė nustatyti, apeliacinio teismo nutartį galima apskųsti paduodant apeliacinį skundą Aukščiausiajam Kasaciniam Teismui, jeigu tenkinamos CPK 280 straipsnyje nustatytos tokiam skundui taikomos sąlygos.

Pagal šiuo metu galiojantį CPK taikomas laikinąsias apsaugos priemones ir garantijos sumą, kurią teismas nustatė kaip laikinųjų apsaugos priemonių skyrimo sąlygą, galima apskųsti. Tačiau skundas apeliaciniam teismui nereiškia, kad laikinųjų priemonių taikymas sustabdomas; šios priemonės galioja tol, kol aukštesnės instancijos teismas priima nutartį, kuria tokios priemonės panaikinamos.

■ Paskutinis naujinimas: 22/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.